

ACCOUNTANTSVERSLAG 2023

Gemeente Bunnik

19 JUNI 2024

Per saldo persoonlijker

Vertrouwelijk

Aan de gemeenteraad
van de gemeente Bunnik
Postbus 5
3980 CA Bunnik

Datum

19 juni 2024

Ons kenmerk

1020124-2023-ACV

Behandeld door

G.C. Helminck RA MSc
EMA

Kenmerk: 1020124-2023-ACV

Amersfoort, 19 juni 2024

Geachte leden van de gemeenteraad,

Graag bieden wij u hierbij ons accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2023 van gemeente Bunnik aan. Onze opdracht is uitgevoerd in overeenstemming met onze opdrachtbevestiging van 5 oktober 2023. Dit verslag gaat in op onze belangrijkste bevindingen uit de controle van de jaarrekening 2023.

Wij hebben dit verslag op 7 juni 2023 met zowel de ambtelijke organisatie, de portefeuillehouder en de gemeentesecretaris voorbesproken. Op 13 juni 2023 hebben wij dit verslag besproken met de auditcommissie van uw gemeente.

De jaarrekening 2023 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders van gemeente Bunnik. Bij deze jaarrekening hebben wij op 19 juni 2024 een goedkeurende controleverklaring voor het getrouwe beeld afgegeven.

Wij bedanken de medewerkers van gemeente Bunnik voor de open en constructieve wijze van samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en zijn vanzelfsprekend graag bereid een nadere toelichting te verstrekken.

Met vriendelijke groet,
Eshuis Registeraccountants B.V.

drs. C.L. (Caroline) Willems RA
Partner

Inhoudsopgave

▪ Managementsamenvatting controle 2023	4
▪ Belangrijkste bevindingen uit onze controle	7
▪ De financiële positie	15
▪ Organisatie	17
▪ IT-audit	19
▪ Overige aangelegenheden	21
▪ Bijlagen	23
▪ Bijlage 1a: Niet-gecorrigeerde controleverschillen	
▪ Bijlage 1b: Onzekerheden in de controle	
▪ Bijlage 1c: In de controle opgenomen aanpassingen	
▪ Bijlage 1d: Tekortkomingen in de toelichtingen	
▪ Bijlage 2: Fraude	
▪ Bijlage 3: Opdrachtvoorwaarden en wijzigingen verslaggevingsregels	
▪ Bijlage 4: Materialiteit	
▪ Bijlage 5: Onafhankelijkheidsbevestiging	
▪ Bijlage 6: Bevindingen controle SiSa-bijlage 2023	
▪ Bijlage 7: Toelichting financiële kengetallen	

Management samenvatting

Per saldo persoonlijker

Managementsamenvatting

[Inleiding](#)[Inhoudsopgave](#)[Samenvatting](#)[Bevindingen](#)[Financiële positie](#)[Organisatie](#)[IT-audit](#)[Overig](#)[Bijlagen](#)

Onderwerp	Beschrijving	Referentie
Oordeel en materialiteit	- Wij hebben een goedkeurend oordeel bij de jaarrekening 2023 afgegeven. - In het controleprotocol is een goedkeuringstolerantie opgenomen van 1% van de lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves) met betrekking tot fouten in de jaarrekening. Voor de jaarrekening 2023 bedraagt de materialiteit € 425.000. Met betrekking tot onzekerheden in de controle geldt een goedkeuringstolerantie van 3%, dat is € 1.275.000. - Voor de rapporteringstolerantie geldt dat deze door de gemeenteraad is gesteld op een absoluut bedrag van € 100.000 voor fouten en onzekerheden.	Pagina 34
Financiële positie	- De financiële positie ultimo 2023 is verbeterd ten opzichte van 2022 als gevolg van het positieve resultaat over 2023 ad. € 2,6 miljoen. - Het weerstandsvermogen bedraagt € 8,7 miljoen. De weerstandscapaciteit is ruim hoger dan de door de gemeente onderkende aanwezige risico's ad € 3,8 miljoen.	Pagina 17
Rechtmatigheidsverantwoording	Wij hebben de rechtmatigheidsverantwoording gecontroleerd op haar getrouwheid in lijn met de handreiking 1152 van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants. In lijn met deze handreiking hebben wij afzonderlijke werkzaamheden gedaan op de werkzaamheden van de VIC-functie, op het voorwaarde-, M&O-, en begrotingscriterium. Voor verdere toelichting verwijzen wij naar de paragraaf "Rechtmatigheid."	Pagina 22
Overige Gemeente-specifieke onderwerpen	- Wij hebben geen controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) in de verantwoorde informatie in de SiSa-bijlage 2023 geconstateerd. - Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2023 niet strijdig zijn met de Wet normering topinkomens (WNT) en dat de jaarrekening 2023 van de gemeente Bunnik voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT. Conform de afspraken met onze beroepsvereniging hebben wij het anti-cumulatiebeding voor de WNT niet gecontroleerd en dit ook gemeld in de controleverklaring.	

Managementsamenvatting

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

Onderwerp	Beschrijving	Referentie
Interne beheersing	- In het najaar 2023 hebben wij onze interimcontrole uitgevoerd. Tijdens deze interimcontrole richten wij ons vooral op de opzet en bestaan van de administratieve organisatie. Onze bevindingen hebben wij in een boardletter aan het college en de auditcommissie gerapporteerd. Onze algemene indruk van de gehele administratieve organisatie en interne beheersing binnen en buiten de gemeente Bunnik is positief. - Tijdens de werkzaamheden voor de 2023 jaarrekeningcontrole zijn voor gemeente Bunnik de algemene IT beheersmaatregelen in opzet en bestaan beoordeeld van de meest kritische applicaties rond het sociaal domein, inkoopfactuurverwerking en het grootboek. Hiervoor hebben wij diverse General IT Controls rond de relevante informatiesystemen getoetst. Naar aanleiding van deze beoordeling hebben wij een aantal verbeterpunten gerapporteerd.	Pagina 22
Sociaal domein	Wij hebben in de zorguitkeringen in natura onzekerheden voor getrouwheid geconstateerd. Deze uitkomsten zijn in lijn met voorgaande controlejaren. De onzekerheid voor 2023 bedraagt € 0,1 miljoen voor de WMO en € 0,5 miljoen voor de Jeugdwet. Deze en andere onzekerheden blijven binnen de goedkeuringstolerantie voor onzekerheden van circa € 1,2 miljoen. Vorig jaar betrof de totale onzekerheid binnen het Sociaal Domein € 0,6 miljoen.	Pagina 21
Kwaliteit verslaggeving	Wij hebben het door het management toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingspraktijken geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij zijn van mening dat de verslaggevingspraktijken en de toegepaste inschattingen redelijk zijn en consistent worden gebruikt.	Pagina 10
Schatkistbankieren	Met de Wet verplicht schatkistbankieren zijn alle decentrale overheden verplicht om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden (= alle middelen boven een per decentrale overheid te bepalen limiet). Voor uw gemeente geldt voor 2023 per kwartaal een limiet van € 1,0 miljoen. Decentrale overheden dienen in de jaarrekening verantwoording af te leggen over het gemiddelde banksaldo per kwartaal en de over- dan wel onderschrijding van de toegestane limiet. Uit de verantwoording van het schatkistbankieren over 2023 - zoals opgenomen in de toelichting op de balans - blijkt dat de gemeente Bunnik in geen van de kwartalen een overschrijding laat zien.	Pagina 9

Belangrijkste bevindingen

Per saldo persoonlijker

Belangrijkste bevindingen in onze controle

Wij hebben een controleverklaring met een goedkeurend getrouwheidsoordeel bij de jaarrekening 2023 verstrekt. Wettelijk vereiste onderwerpen zoals verantwoordelijkheden met betrekking tot fraude, wet het overtreden van wet- en regelgeving, uitvoering opdrachtvoorwaarden, onafhankelijkheid en verenigbaarheid jaarverslag met jaarrekening zijn door ons in de bijlagen bij dit accountantsverslag opgenomen.

Flexwoningen

De gemeente heeft in 2023 een nieuwe grondexploitatie genaamd Flexwoningen geopend. Onderdeel van dit project is de samenwerking met de woningbouwvereniging. Echter is de samenwerkingsovereenkomst ultimo 2023 en ten tijde van het schrijven van dit verslag nog niet formeel gesloten. Wij hebben van de gemeente begrepen dat op grond van de fase waarin de besprekingen met de woningbouwvereniging zich bevinden er nog geen sprake is van definitieve besluitvorming. Daardoor is er nog geen verplichting ultimo 2023 die in de jaarrekening toegelicht zou moeten worden.

Voor de jaarrekening 2024 is dit wel een relevant contract. Wij maken daarom vast een doorkijk. Op basis van de conceptovereenkomst zien wij dat er naast bijdragen ook een rijkssubsidie via een specifieke uitkering is aangevraagd, en zal met de woningbouwvereniging afgesproken moeten worden welke verplichtingen over en weer gelden. Hieronder valt bijvoorbeeld ook het uitvoeren van groot onderhoud op de locatie. Tevens is besloten om de gronden om niet ter beschikking te stellen. Daardoor kan er sprake zijn van een verlieslatend contract, waarvoor de verplichting als voorziening in de jaarrekening zou moeten worden opgenomen. Door de fase waarin dit project zich bevindt is het voor de gemeente niet te bepalen om een solide raming te maken van de verplichting. Deze effecten zullen in de jaarrekening 2024 verder uitgewerkt en toegelicht moeten worden.

Voorzieningen

De gemeente Bunnik monitort jaarlijks de ontwikkeling van de verschillende verlofsaldi van haar medewerkers.

Afgelopen jaar is het saldo verlofdagen bij een aantal medewerkers dusdanig opgelopen dat de gemeente van mening is dat er geen sprake is van een jaarlijks gelijkblijvend volume. Daarnaast verwacht de gemeente dat deze uren op korte termijn niet opgenomen kunnen gaan worden. In lijn met de notitie arbeid gerelateerde verplichtingen van de commissie BBV dient in deze situatie een voorziening opgenomen te worden voor het “stuwmeer” aan verlofuren. De gemeente Bunnik heeft deze verlofsaldi in kaart gebracht, en onder de voorzieningen opgenomen. De verlofsaldi zijn gewaardeerd tegen het gehanteerde uurtarief zoals in de begroting 2023 opgenomen. De commissie BBV heeft geen uitsluitende richtlijnen of vereisten opgenomen als het gaat om de wijze waarop de verlofsaldi gewaardeerd moeten worden op de balans. Over het algemeen wordt het betreffende uurtarief met een opslag voor sociale lasten, pensioenlasten, IKB etc. gehanteerd. Dit uurtarief ligt lager dan het gehanteerde tarief zoals in de begroting en in de voorziening opgenomen. Daarmee is de voorziening ultimo 2023 te hoog opgenomen. Echter is de omissie lager dan onze rapporteringsdrempel. Wij hebben afgesproken dat dit bedrag in de jaarrekening 2024 aangepast gaat worden.

Daarnaast is de Regeling Vervroegd Uittreding (hierna: RVU) opgenomen in de CAO gemeenten met ingang van 2024. Voor deze regeling geldt dat medewerkers ontslag nemen en hierna volgt een (maandelijkse) ontslagvergoeding die de ex-medewerker in staat stelt om te overbruggen tot aan de AOW-leeftijd. Aangezien de ex-medewerker in die periode geen activiteiten/prestaties voor de gemeente verricht, dient op 31 december een voorziening te worden getroffen voor de financiële verplichting die de gemeente tegenover de ex-medewerker en de fiscus heeft op basis van deze regeling. Dat betekent voor alle jaren tot aan de AOW datum. Er zijn binnen de gemeente Bunnik ultimo 2023 geen medewerkers die ontslag hebben genomen en van deze regeling gebruik hebben willen maken. De kans bestaat dat dit aantal in de toekomst toeneemt, waardoor de gemeente een voorziening op de balans zal dienen op te nemen.

Belangrijkste bevindingen in onze controle

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

Wij hebben geen ongecorrigeerde fouten en/of onzekerheden in de SiSa-bijlage 2023 geconstateerd

Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd op basis van de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2023. Hierbij evalueren wij de getrouwheid en de rechtmatigheid van de in de SiSa-bijlage verantwoorde gegevens (indicatoren). Wij willen benadrukken dat u als gemeente zelf verantwoordelijk bent voor de volledigheid van de te verantwoorden indicatoren zoals opgenomen in de SiSa-bijlage. Indien een '0' is ingevuld, zijn wij bij uw organisatie nagegaan of deze '0' terecht is ingevuld. U hebt dit aan ons bevestigd.

De (verplichte) tabel met fouten en onzekerheden wat betreft de specifieke uitkeringen is opgenomen in bijlage 1e van dit accountantsverslag. Tijdens de controle hebben wij geen ongecorrigeerde financiële fouten of onzekerheden geconstateerd.

Wij hebben geen fouten geconstateerd met betrekking tot de naleving van de Wet Normering topinkomens (WNT)

Voor gemeente Bunnik geldt dat de griffier en de gemeentesecretaris als topfunctionarissen worden aangemerkt. De bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2023 niet meer bedragen dan € 223.000 per jaar. Afgelopen jaar heeft u op beide posities wijzigingen gehad. Wij hebben geen afwijkingen van de WNT geconstateerd. De bepalingen rondom het vertrek en de (tijdelijke) aanstelling zijn conform de WNT in de jaarrekening weergegeven. Daarnaast dienen de salarissen openbaar gemaakt te worden van overige medewerkers (inclusief – wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan – ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000. In 2023 hebben wij geen overschrijdingen van de grensbedragen voor topfunctionarissen en overige medewerkers geconstateerd.

Schatkistbankieren

Met de Wet verplicht schatkistbankieren zijn alle decentrale overheden verplicht om hun overtoollige middelen in de schatkist aan te houden (= alle middelen boven een per decentrale overheid te bepalen limiet). Voor gemeente Bunnik geldt voor 2023 per kwartaal een limiet van € 1,0 miljoen. Decentrale overheden dienen in de jaarrekening verantwoording af te leggen over het gemiddelde banksaldo per kwartaal en de over- dan wel onderschrijding van de toegestane limiet. Uit de verantwoording van het schatkistbankieren over 2023 - zoals opgenomen in de toelichting op de balans - blijkt dat gemeente Bunnik over 2023 geen overschrijdingen laat zien.

Sociaal Domein

De PGB-bestedingen zijn door uw gemeente (verplicht) belegd bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De accountant van de SVB heeft een controleverklaring met een oordeel met beperking bij de verantwoordingen 2023 verstrekt, vanwege rechtmatigheidsafwijkingen. Daardoor bestaat in beginsel onzekerheid over de door de gemeente Bunnik verantwoorde PGB-bestedingen over 2023 van maximaal ca. € 283.000 (2022: € 201.000). Als gevolg van de fouten in de verantwoorde PGB-bestedingen in de jaarrekening 2023 van de SVB leidt dit tevens tot een afwijking in onze controle voor de getrouwheid. Deze afwijking is niet opgenomen in het (verplichte) overzicht van controleverschillen omdat deze kleiner is dan de rapportagedrempel € 100.000. Naast de PGB's heeft de gemeente inzake de bestedingen bij zorgaanbieders over 2023 in het kader van Jeugdwet en Wmo in veel gevallen een controleverklaring met gewaarmerkte productieverantwoording van de zorgaanbieders ontvangen en afstemming verricht met de in de eigen administratie geboekte uitbetalingen aan zorgaanbieders. Wij hebben in de zorguitkeringen in natura onzekerheden voor getrouwheid geconstateerd. Deze uitkomsten zijn in lijn met voorgaande controlejaren. De onzekerheid voor 2023 bedraagt € 121.000 voor de WMO en € 498.000 voor de Jeugdwet. Deze en andere onzekerheden blijven binnen de goedkeuringstolerantie voor onzekerheden van circa € 1,2 miljoen. Vorig jaar betrof de totale onzekerheid binnen het Sociaal Domein € 0,6 miljoen.

Belangrijkste bevindingen in onze controle

In de onzekerheden 2023 zit tevens de zorgproductie van één aanbieder in de Jeugdzorg van circa € 137.000. Het regionale inkoop- en contractmanagement is met deze partij in gesprek. De aanbieder verwacht dat er medio juni een iSD controleverklaring bij de rapportage gaat komen. Voor nu hebben wij deze bestedingen als onzekerheden meegewogen. Wij hebben echter wel begrepen dat de gemeente Bunnik samen met regionale partners de nodige acties binnen de afgestemde juridische kaders heeft uitgezet, zoals een betaalstop.

In aanvulling op het verkrijgen van zekerheid ten aanzien van de zorgbestedingen binnen uw gemeente kijken wij ook naar de ontwikkeling van de zorgpopulatie en –bestedingen. De toelichting op de taakvelden biedt daarvoor in uw jaarrekening het nodige inzicht. Wij hebben hiernaast een nadere duiding opgenomen op de ontwikkeling van deze cijfers. Wat opvalt is dat de taakvelden in 2023 ten opzichte van 2022 een nadere specificering zijn ondergaan.

Er is nog beter zichtbaar aan welke zorgproducten de gemeenten gelden hebben uitgegeven. Overall zijn de lasten gestegen met zo'n € 0,9 miljoen. Voor een groot deel (circa € 0,3 miljoen) wordt deze stijging verklaard door het gestegen aantal cliënten met een maatwerkvoorziening in de WMO. Daarnaast zijn de bestedingen in de Jeugdzorg ten opzicht van 2022 circa € 0,6 miljoen hoger uitgevallen. Dit is met name het gevolg van langere zorgtrajecten, complexere hulpvraag bij ambulante zorg en complexere gezin casuïstiek. Daarnaast zien wij dat het aantal jongeren met een jeugdindicatie in Bunnik van 10% in 2022 naar 11% gestegen is. Deze minimale stijging ligt in lijn met de landelijke ontwikkeling waarbij één op de negen jongeren een zorgindicatie heeft.

Taakvelden (x €1.000)	2023	2022
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	445	200
Maatwerkdienstverlening 18+		2.137
Hulp bij het huishouden (WMO)	1.083	
Begeleiding (WMO)	832	
Dagbesteding (WMO)	344	
Maatwerkdienstverlening 18-		2.783
Jeugdhulp begeleiding	905	
Jeugdhulp behandeling	503	
Jeugdhulp dagbesteding	256	
Jeugdhulp zonder verblijf overig	147	
Pleegzorg	93	
Gezinsgericht	0	
Jeugdhulp met verblijf overig	122	
Jeugdhulp behandeling GGZ	1.205	
Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	153	
Gesloten plaatsing	3	
Geëscaleerde zorg 18+		19
Beschermd wonen (WMO)	21	
Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	
Geëscaleerde zorg 18-		193
Jeugdbescherming	133	
Jeugdreclassering	12	
Totaal:	6.257	5.332

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

Belangrijkste bevindingen in onze controle

Rechtmatigheidsverantwoording

Zoals benoemd in onze boardletter en de op 8 april 2024 definitief geworden Kadernota Rechtmatigheid 2023 vindt er een belangrijke verandering met ingang van het verslagjaar 2023: de verantwoordelijkheid voor de rechtmatigheid verschuift van de accountant naar het college van burgemeester en wethouders. Deze verandering komt voort uit het rapport 'Vernieuwing van de begroting en verantwoording van gemeenten' van de commissie Depla. Hoewel het college van B&W nu een verantwoording aflegt over de rechtmatigheid, blijft de controle op het financiële beheer en de organisatie in handen van de gemeenteraad, zoals voorgeschreven in artikel 213 van de Gemeentewet.

De kadernota is voornamelijk gericht op vakspecialisten (m.n. voor uw VIC-functie) en niet langer op de accountantscontrole, vanwege het verdwijnen van het afzonderlijke rechtmatigheidsoordeel van de accountant. De verantwoordelijkheid voor het afgeven van de rechtmatigheidsverantwoording is overgenomen door het college, wat past bij de huidige trend van decentralisatie van verantwoordelijkheden. De accountant blijft echter de verantwoording van het college controleren, wat een waarborg vormt voor de gemeenteraad.

Rechtmatigheid houdt in dat alle handelingen van de gemeente in overeenstemming zijn met de geldende wet- en regelgeving. Dit omvat onder andere aanbestedingen, omgevingswet, arbeidsomstandigheden en subsidievoorwaarden. In het kader van de rechtmatigheidsverantwoording wordt de focus gelegd op de financiële rechtmatigheid, waarbij het college moet worden verantwoord dat baten, lasten en balansmutaties rechtmatig zijn uitgevoerd.

In 2005 zijn negen criteria vastgesteld om het begrip financiële rechtmatigheid concreet te maken. Het college legt in de jaarrekening verantwoording af over al deze criteria. De eerste zes criteria, die gerelateerd zijn aan de getrouwheid van de financiële informatie, worden weerspiegeld in de balans en de staat van baten en lasten. De overige drie criteria, die specifiek gaan over rechtmatigheid, worden behandeld in de rechtmatigheidsverantwoording.

De volgende criteria vallen onder ons getrouwheidsoordeel:

- Calculatiecriterium
- Valueringscriterium
- Adresseringscriterium
- Volledigheidscriterium
- Aanvaardbaarheidscriterium
- Leveringscriterium

De volgende criteria vallen onder de rechtmatigheidsverantwoording:

- Voorwaardencriterium
- Begrotingscriterium
- Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Belangrijkste bevindingen in onze controle

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

De accountant dient, in overeenstemming met de NBA-handreiking 1152, op basis van de evaluatie van de opzet en het bestaan van de werkzaamheden van de VIC-functie per proces te beoordelen of deze kwalificeert als een effectieve beheersingsmaatregel waarop de accountant kan steunen. Bij het bepalen van de aard, timing en omvang van controlewerkzaamheden verricht de accountant werkzaamheden om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen over de effectieve werking van de VIC-functie als interne beheersingsmaatregel over het gehele boekjaar. Dit betreft een mix van de volgende werkzaamheden:

- Vaststellen dat uitgevoerde werkzaamheden conform de geplande werkzaamheden zijn.
- Inspecteren van de werkdocumenten, onderliggende documentatie en rapportages op onderlinge consistentie en het bespreken van de VIC uitkomsten met de controller en functionarissen van de VIC-functie.
- Vaststellen dat er voldoende en geschikte informatie is verkregen om de VIC-functie in staat te stellen redelijke conclusies te trekken, waaronder het inspecteren van de onderliggende brondocumentatie die door de VIC-functie is gebruikt bij de uitvoering van de werkzaamheden.
- Reperformance van de VIC, waarbij eveneens wordt vastgesteld dat de bevindingen in de rapportages van de VIC-functie consistent zijn met de uitkomsten van de uitgevoerde werkzaamheden. Naast de reperformance voert de accountant ook eigen gegevensgerichte werkzaamheden en deelwaarnemingen uit op transacties die door de cliënt niet in de werkzaamheden (uitgevoerde steekproef, spend analyse, deelwaarneming) zijn betrokken.

- Aan de hand van de notulen / actielijst vaststellen dat de rapportages van de VIC-functie inhoudelijk zijn behandeld in het MT / de directie.
- Vaststellen dat er follow-up wordt gegeven aan de geconstateerde bevindingen.

Zoals benoemd gaat het in de rechtmatigheidsverantwoording om drie criteria, te weten het voorwaarden-, M&O-, en begrotingscriterium.

Door de volledige omvang van onrechtmatigheden te rapporteren toont het college een hoog niveau van verantwoordelijkheid en betrokkenheid bij het beheer van publieke middelen. In onderstaande tabel is een samenvatting opgenomen van de informatie zoals benoemd onder Rechtmatigheidsverklaring in de jaarrekening:

Rechtmatigheidsverantwoording rechtmatigheidsfouten, zoals geconstateerd door de VIC-functie

Begrotingscriterium	€ 265.000	
Voorwaarden criterium	€ 162.000	
M&O-criterium	€ 5.000	
Totale rechtmatigheidsfouten		€ 432.000
Verantwoordingsgrens		€ 1.277.000
Ruimte in relatie tot de afwijkingen		€ 845.000

Belangrijkste bevindingen in onze controle

Rechtmatigheidsverantwoording (vervolg)

Verantwoordingscriterium

Het voorwaardencriterium betreft de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van financiële beheershandelingen. Deze eisen of voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en omvatten aspecten zoals doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur. Het voorwaardencriterium richt zich met name op aandachtspunten zoals naleving van eigen voorwaarden bij subsidieverstreking, vermijding van niet-toegestane staatssteun, aanbestedingen, naleving van de Participatiewet, modelverordeningen 212 en 213a, bevoegdheden, personeelslasten en verordeningen. Het uitgangspunt betreft het door de raad vastgestelde normenkader.

Op basis van de vastgestelde materialiteit van 3% en de daadwerkelijke gerealiseerde baten en lasten worden de volgende significante processen onderkend, in lijn met de aanpak van uw VIC-functie:

- Financiële administratie en verslaglegging;
- Huuropbrengsten;
- Inhoudingen en opdrachten;
- Inkopen, aanbesteding en betalingen;
- Omgevingsvergunningen;
- Salarisadministratie;
- Subsidieverstrekingen;
- Treasury;
- Jeugdzorg en Wmo;
- Gemeentelijke belastingen;
- Grondexploitatie (indien nieuw);

Als onderdeel van onze controlewerkzaamheden hebben wij systeemgerichte werkzaamheden uitgevoerd met betrekking tot het voorwaardencriterium. Hierbij hebben wij ons laten leiden door de werkzaamheden van uw VIC-functie met betrekking tot deze processen. Om de betrouwbaarheid van de rechtmatigheidsverantwoording te toetsen, hebben wij voor een deel van de werkzaamheden van de VIC-functie een herbeoordeling uitgevoerd.

Tijdens deze herbeoordeling hebben wij specifieke deelwaarnemingen geselecteerd en deze opnieuw beoordeeld om te bepalen of wij tot eenzelfde conclusie komen als uw VIC-functie. Indien onze conclusie overeenstemt met die van uw functie, levert dit ons zekerheid op met betrekking tot de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording.

Na zorgvuldige analyse en uitvoering van onze controlewerkzaamheden in het kader van het voorwaardencriterium, concluderen wij dat wij voldoende controlewerkzaamheden hebben verricht om te steunen op de effectieve werking van de VIC-functie als interne beheersingsmaatregel gedurende het gehele boekjaar. Deze inspanningen hebben ons voorzien van voldoende en geschikte controle-informatie om onze conclusies te onderbouwen en een betrouwbare basis te bieden voor de rechtmatigheidsverantwoording.

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Het college is verantwoordelijk voor het inrichten van effectieve maatregelen ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsregels om overheidssubsidies en bijdragen te ontvangen dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen. Wij hebben in onze controle het volgende verricht ten aanzien van het M&O-criterium:

Belangrijkste bevindingen in onze controle

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (vervolg)

- Wij hebben vastgesteld dat de gemeente niet beschikt over een actueel M&O preventiebeleid.
- Wij hebben vastgesteld dat de gemeente beschikt over een werklĳst op de geïdentificeerde frauderisico's, waaronder de preventie van M&O.
- Wij hebben geen risico op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening geïdentificeerd op het niveau van beweringen in de rechtmatigheidsverantwoording met betrekking tot het M&O-criterium.
- Wij hebben de opzet en bestaan getoetst van benoemde maatregelen in de werklĳst op de geïdentificeerde frauderisico's m.b.t. het M&O-criterium. Tevens hierbij vastgesteld of mogelijk bevindingen hierin zijn gerapporteerd in de paragraaf bedrijfsvoering.
- Wij hebben de werking getoetst van de belangrijkste maatregelen die het college heeft getroffen ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik.
- Wij hebben geen tekortkomingen gesignaleerd die daarmee een onzekerheid in de controle of rechtmatigheidsverantwoording veroorzaken over de vraag of het M&O-criterium juist en volledig is weergegeven.

Begrotingscriterium

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2023, heeft de VIC-functie begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd. De toe te passen normen voor dit begrotingscriterium zijn gebaseerd op de artikelen 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moeten door de gemeenteraad zelf nader worden ingevuld en geconcretiseerd.

Dit gebeurt door middel van de begroting en via de financiële verordening ex artikel 212 van de Gemeentewet. Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van raad.

Wij hebben in onderstaande tabel alle bruto begrotingsafwijkingen weergegeven en vervolgens de acceptabele begrotingsafwijkingen in mindering gebracht, waardoor alleen de daadwerkelijke onrechtmatigheden overblijven uit hoofde van het begrotingscriterium. Gemeente Bunnik heeft op 23 mei 2024 de financiële verordening aangepast zodat batenafwijkingen en lasten-onderschrijdingen bij het vermelden hiervan op zijn laatste in de jaarrekening nog als tijdig moet worden gezien. Door het tijdig melden van deze afwijkingen bestempelen deze als acceptabel en zijn daarmee geen onrechtmatigheden, zoals in overeenstemming tussen de afspraken met de raad en het college. De onrechtmatigheden uit hoofde van het begrotingscriterium zijn daarmee volledig meegewogen in het oordeel van de VIC-functie.

Begrotingscriterium	
Lasten- en kredietoverschrijdingen (<u>altijd onrechtmatig</u>)	€ 265.000
Batenafwijkingen en lastenonderschrijdingen (<u>alleen bij onacceptabel onrechtmatig</u>)	€ 4.236.000
Totale bruto begrotingsafwijkingen	€ 4.501.000
Acceptabele begrotingsafwijkingen o.b.v. financiële verordening	€ 4.236.000
Begrotingsonrechtmatigheden	€ 265.000

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

Financiële positie

Per saldo persoonlijker

Financiële positie

De vermogenspositie van uw gemeente is ten opzichte van 2022 toegenomen.

In de Jaarstukken 2023 is in de 'Paragraaf Financieel Weerstandsvermogen en Risicobeheersing' het risicoprofiel van de gemeente Bunnik geschetst, alsmede de verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit. Volgens de door Bunnik gehanteerde systematiek bedraagt deze verhouding ultimo 2023 van 2,3 (2022: 2,8). Daarmee is de weerstandscapaciteit lager dan in 2021 en 2022. Uw gemeente heeft geen minimale norm vastgesteld, maar acht een weerstandsratio van meer dan 2,0 uitstekend en daar voldoet uw gemeente ultimo 2023 aan.

Voor gemeenten, provincies en gemeenschappelijke regelingen zijn een zestal kengetallen vastgesteld door het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Wij hebben in bijlage 7 van dit verslag ter duiding de betekenis per kengetal opgenomen. Er is geen vaste norm of streefwaarde voor de hoogte van de kengetallen; een gebruiker dient alle kengetallen in ogenschouw te nemen bij het beoordelen van de financiële positie van een decentrale overheid. Wel hanteert de overheid drie signaleringswaarden, namelijk minst risico, neutraal en meest risicovol. Onderstaand overzicht toont (verkort) de financiële positie van uw gemeente op 31-12-2023:

Kengetal	JRK 2022	Begroting 2023	JRK 2023	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote	19,74%	69,87%	26,18%	< 90	90 - 130	> 130
Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen	19,74%	69,87%	26,18%	< 90	90 - 130	> 130
Solvabiliteit	58,13%	42,32%	45,57%	> 50	20 - 50	< 20
Grondexploitatie	-0,91%	0,00%	-1,72%	<20	20 - 35	>35
Structurele exploitatieruimte	4,02%	0,41%	2,03%	> 0	0	< 0
Belastingcapaciteit	132,95%	137,23%	129,19%	<95	95-105	>105

Ten opzichte van voorgaand boekjaar is de solvabiliteit naar de signaleringswaarde "neutraal" verschoven. Dit hangt samen met de aangetrokken langlopende geldlening. De belastingcapaciteit hebben wij reeds op de voorgaande pagina benoemd. De signaleringswaarde van de grondexploitatie is het gevolg van de reeds verkochte kavels alsmede de terugname van de winst op het Brugje en de voorziening op de grondexploitatie Flexwoningen. Gelet op het openen van de Kersenweide in 2024 blijft het afsluiten van de lopende grondexploitaties en het periodiek monitoren van de nieuwe grondexploitatie in relatie tot de financiële positie een belangrijk aandachtspunt. Hetzelfde geldt voor de solvabiliteit als gevolg van het aantrekken van nieuwe leningen en het investeren in de IT als gevolg van de NIS2 verplichting.

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

Organisatie

Per saldo persoonlijker

Administratieve organisatie en interne beheersing

Wij hebben, als onderdeel van de controle van de jaarrekening 2023, de interimcontrole in het najaar van 2023 uitgevoerd. Deze controle is primair gericht op de analyse en evaluatie van de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne controle. Tevens heeft deze controle als doelstelling om de aandachtspunten voor de jaarrekening 2023 te signaleren en onder uw aandacht te brengen. Onze conclusies inzake de interne beheersing zijn opgenomen in onze boardletter 2023 d.d. 18 januari 2024.

Tijdens de interimcontrole 2023 richten wij ons vooral op de opzet en bestaan van de administratieve organisatie. Wij verrichten werkzaamheden ten aanzien van de procedures binnen de organisatie voor zover deze van belang zijn om een oordeel te vormen over de getrouwheid van de jaarrekening van de gemeente Bunnik.

Onze algemene indruk van de relevante administratieve organisatie en interne beheersing binnen en buiten de gemeente Bunnik is positief. Afgelopen jaar heeft uw gemeente een aantal verbeteringen doorgevoerd in de diverse processen. Op het gebied van de IT zijn een aantal elementen nog onderhanden. Voor boekjaar 2023 constateren wij in beperkte mate nieuwe bevindingen. Wij maken echter wel het voorbehoud aangaande de rechtmatigheidsverantwoording. Zoals aangegeven in onze boardletter heeft dit onderwerp onze primaire aandacht dit jaar. Deze overgang vraagt om een nieuwe vorm van samenwerking tussen de ambtelijke organisatie (specifiek de VIC) en de accountant.

Qua algehele procesbeheersing zien wij in de inrichting van de geautomatiseerde processen in ZorgNed algehele verbetermogelijkheden.

Voor onze detailbevindingen verwijzen wij u naar de volledige tekst van de boardletter 2023.

IT-audit

Per saldo persoonlijker

IT-audit

Samenvatting uitkomsten IT-audit

In dit digitale tijdperk, waarbij organisaties geautomatiseerde informatietechnologie (IT)-systemen gebruiken om hun informatie te verwerken voor een betere ondersteuning van hun missies, spelen IT-risico's en controles een cruciale rol bij het beschermen van de informatiemiddelen van een organisatie en daarmee van haar missie. Het belangrijkste doel van een organisatie in het kader van (IT) risico's & controles, zou moeten zijn: het beschermen van de organisatie en haar vermogen om de geformuleerde missie uit te voeren, en niet enkel de IT-middelen. Wij zijn van mening dat een effectieve IT-risico- en beheeromgeving, een belangrijk onderdeel is van een succesvolle IT-strategie welke onderdeel uitmaakt van de bedrijfsstrategie.

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel over de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken over de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen hebben betrekking op de onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij geen volledigheid pretenderen. In het kader van de jaarrekeningcontrole over het boekjaar 2023 heeft Eshuis IT-audit werkzaamheden uitgevoerd met betrekking tot de opzet en het bestaan van de algemene ICT beheersmaatregelen binnen de automatiserings-omgeving van de gemeente Bunnik.

Wij hebben daarbij uitsluitend die maatregelen getest die het meest relevant zijn in het kader van de jaarrekeningcontrole. Tijdens de werkzaamheden zijn de algemene IT beheersmaatregelen in opzet en bestaan beoordeeld van de meest kritische applicaties rond de zorgdeclaraties, de inkoopfactuurverwerking en het grootboek. De belangrijkste bevindingen zien toe op het zichtbaar maken en toetsbaar maken van de beheersing vanuit uw IT leveranciers. Wij hebben geconstateerd dat hosting deels via RID loopt, welke beschikt over een schoon ISAE 3402 Type II rapport. Voor ZorgNed, wat een cruciale applicatie is binnen het sociaal domein met daarin gevoelige informatie ontbreekt dit rapport in zijn geheel.

Hierdoor ontbreekt een jaarlijkse zichtbare toets op haar beheersing door een onafhankelijk IT-auditor. Een dergelijke mate van zekerheid die deze rapportages verschaffen zijn echter wel noodzakelijk om een zogenoemde systeemgerichte aanpak te bewerkstelligen voor zowel de jaarrekeningcontrole als voor uw eigen controle op de rechtmatigheidsverantwoording door de VIC-functie.

Verder hebben wij geconstateerd dat het autorisatiebeheer verbetering behoeft, met name doordat gebruik wordt gemaakt van referentiegebruikers en het ontbreken van functiescheidingsconflictenmatrices. Ten behoeve van de jaarrekeningcontrole hebben wij voor elk van deze bevindingen onze eigen classificatie bepaald op basis van prioriteit van opvolging, waarbij drie niveaus zijn onderscheiden: hoog, midden en laag. Het management is verantwoordelijk voor haar eigen oordeelsvorming over de inschatting van de risico's als gevolg van de geconstateerde bevindingen, de daarvan af te leiden prioriteitstelling en de opvolging van de aanbevelingen. Tijdens de werkzaamheden voor de 2023 jaarrekeningcontrole zijn voor de gemeente Bunnik de algemene IT beheersmaatregelen in opzet en bestaan beoordeeld voor de volgende applicaties:

Applicatie	Operating system	Database	Datacenter locatie
Unit4 Financials	Windows Server	Oracle database 19c	SAAS oplossing, derhalve mogelijk straks onderdeel van het ISAE type 2 rapport van RID.
ZorgNed	SAAS oplossing, echter geen ISAE type 2 rapport beschikbaar.	SAAS oplossing, echter geen ISAE type 2 rapport beschikbaar.	SAAS oplossing, echter geen ISAE type 2 rapport beschikbaar.
AFAS Insite	SAAS oplossing, derhalve onderdeel van het ISAE type 2 rapport.	SAAS oplossing, derhalve onderdeel van het ISAE type 2 rapport.	SAAS oplossing, derhalve onderdeel van het ISAE type 2 rapport.

Betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking

Overeenkomstig artikel 2:393, lid 4 van het Burgerlijk Wetboek zijn wij verplicht om onze bevindingen te rapporteren met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking. Onze controle heeft geen aangelegenheden geïdentificeerd die op dit gebied aan u gerapporteerd moeten worden, anders dan de waarnemingen zoals hiervoor besproken.

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

Overige aangelegenheden

Per saldo persoonlijker

Overige aangelegenheden

In dit onderdeel geven wij een samenvatting van overige aangelegenheden en bepaalde vereiste communicaties.

Bevestigingen van het management

Wij hebben het management ter confirmatie een aantal schriftelijke bevestigingen aangaande zijn verantwoordelijkheden inzake de financiële verslaggeving. Wij hebben van de gemeentesecretaris en de burgemeester van gemeente Bunnik een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen.

Geen meningsverschil met het management of beperking in reikwijdte van de controle

Er zijn geen meningsverschillen met het management geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door het management en de medewerkers van de gemeente de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

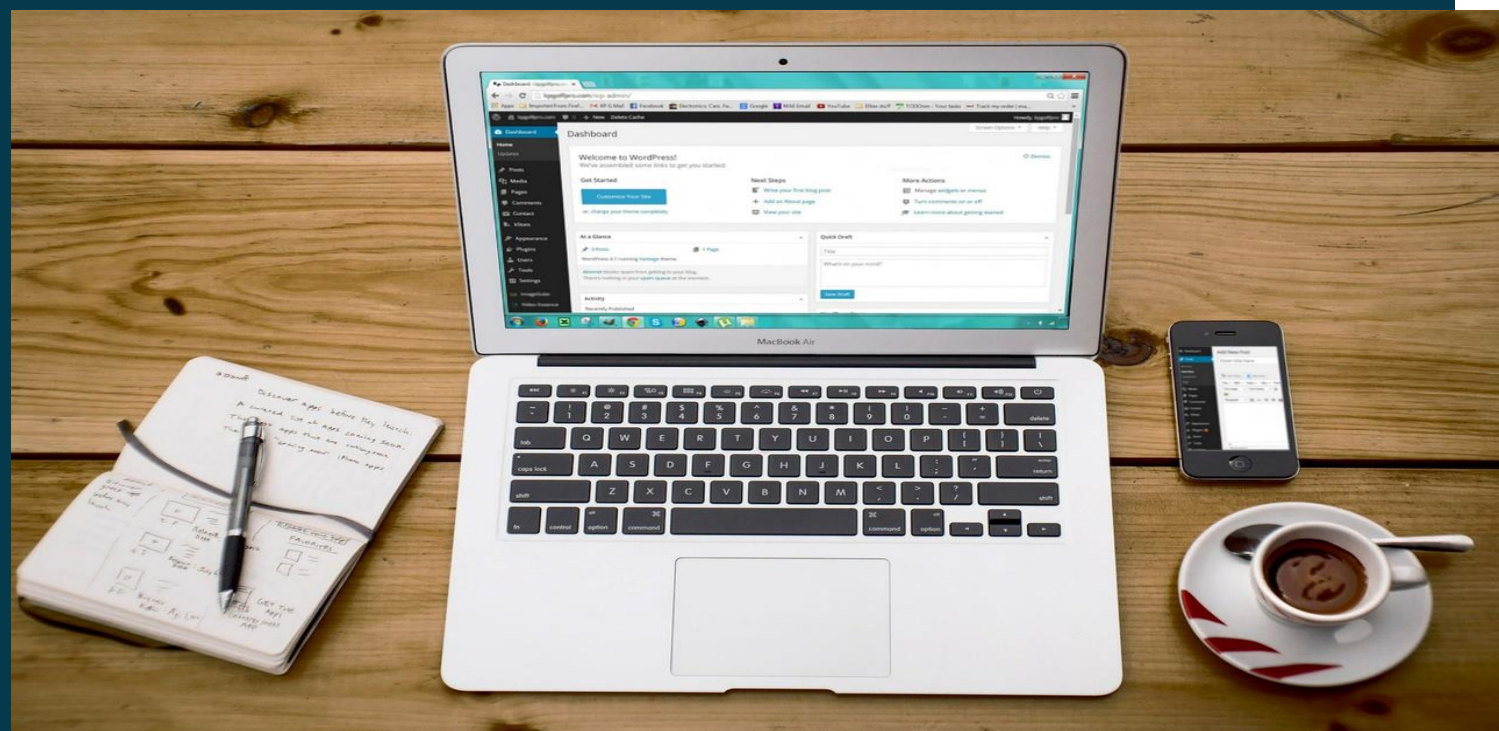
Bijlagen

Bijlagen

Per saldo persoonlijker

Bijlage 1a: Niet-gecorrigeerde controleverschillen

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van niet-gecorrigeerde controleverschillen boven de rapportagedrempel van € 100.000. De goedkeuringstolerantie bedraagt € 425.000.

Niet-gecorrigeerde controleverschillen (€ '000)	Resultatenrekening		Balans	
	Debet	Credit	Debet	Credit
<i>Geen sprake van ongecorrigeerde controleverschillen boven de rapportage drempel</i>				
Totaal				

Per saldo blijven de ongecorrigeerde fouten onder de goedkeuringstolerantie.

Wij hebben van de gemeentesecretaris en de burgemeester een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande bevestigt. Dit houdt in dat eventuele niet-geconstateerde en daardoor niet-gecorrigeerde afwijkingen, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn.

Bijlage 1b: Onzekerheden in de controle

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van onzekerheden in de controle boven de rapportagedrempel van € 100.000.

Geconstateerde onzekerheden (€ '000)	Omvang
Bestedingen zorg in natura (WMO en Jeugdwet)	618
Totaal	618

Bijlage 1c: In de controle opgenomen aanpassingen

De onderstaande tabel bevat alle afzonderlijk geïdentificeerde en gecorrigeerde afwijkingen boven de rapportagedrempel van € 100.000.

Gecorrigeerde controleverschillen (€ '000)	Resultatenrekening		Balans	
	Debet	Credit	Debet	Credit
Er is sprake van diverse classificatie verschillen die de gemeente heeft aangepast zonder dat hierbij sprake is van resultaatseffect. Wij noemen de aanpassingen die boven de rapportagedrempel uitkomen:				
- Her-rubricering sportvelden onder de materiële vaste activa (€ 733.000)				
- Elimineren verplichtingen 2024 onder de vooruitbetaalde kosten en de crediteuren (€ 130.000)				
- Her-rubricering van de vooruitontvangen bedragen voor specifieke uitkeringen en subsidies onder de overlopende passiva (circa € 70.000)				
De gemeente heeft bij de afwikkeling van het Sociaal Domein kosten opgenomen over zorgbestedingen in 2023	139			139
Totaal	139			139

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

Bijlage 1d: Tekortkomingen in de toelichtingen

Onze controlestandaarden vereisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren om de gemeenteraad in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening. De tabel hierna bevat een weergave van die onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat de gemeenteraad deze nader dient te beoordelen.

Aard van de niet-gecorrigeerde controleverschillen

N.v.t.

Bijlage 2: Fraude

De beoordeling door het college en management van het risico van materiële fouten in de jaarrekening als gevolg van fraude of van het overtreden van wet- en regelgeving

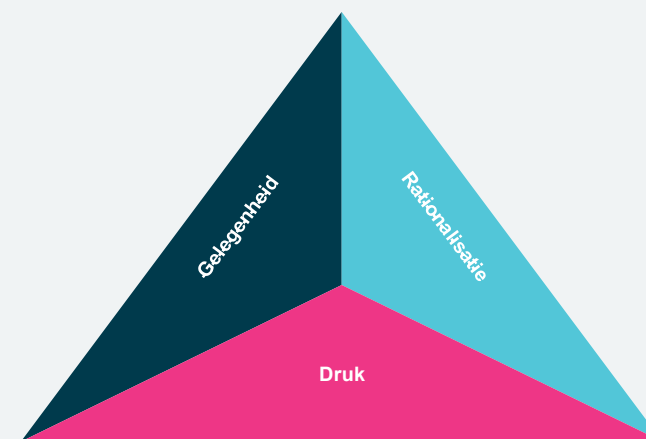
Als onderdeel van onze controle vragen wij uw organisatie jaarlijks om inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking zou kunnen bevatten als gevolg van fraude of van het overtreden van wet- en regelgeving (corporate compliance), inclusief de aard, omvang en frequentie van deze inschattingen, het proces dat u daarbij hanteert, alsook de communicatie daarover met het personeel. Tijdens deze gesprekken heeft uw organisatie aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's, waaronder het belang van corporate compliance en de analyse van corruptievraagstukken.

Geen wijzigingen in onze initiële inschatting van het frauderisico en geen aanwijzingen voor fraude

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het college, inclusief het invoeren en onderhouden van interne-beheersingsmaatregelen met betrekking tot de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving, de werking en de efficiency van de bedrijfsvoering, en de naleving van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving.

Als accountant verkrijgen wij een redelijke, maar geen absolute, zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat, als gevolg van fraude of fouten.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing. Onze controle is uitgevoerd met een hoge, maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraudes hebben ontdekt. Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben professionele oordeelsvorming toegepast, in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Bijlage 3: Opdrachtvoorwaarden en wijzigingen verslaggevingsregels

Onze opdracht is ongewijzigd uitgevoerd

Met de opdrachtbevestiging van 29 september 2023 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2023. Naast de opdrachtbevestiging zijn bepalend (geweest) voor onze controle:

- Het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado).
- De Controleverordening gemeente Bunnik

De reikwijdte van onze controle staat omschreven in de opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking of wijziging in de reikwijdte van onze controle. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2023 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

Er zijn belangrijke wijzigingen in de verslaggevingsregels

Significante verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn zeer belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de resultaten van de gemeenschappelijke regeling.

Daarnaast vereisen zij van het management het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities, vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn. De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van de gemeente zijn uiteengezet in de toelichting in de jaarrekening 2023. Wij hebben het door het management toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingspraktijken geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd.

Wij zijn van mening dat de verslaggevingspraktijken en de toegepaste inschattingen redelijk zijn en consistent worden gebruikt. Wij hebben de jaarrekeningcontrole 2023 uitgevoerd met inachtneming van de goedkeuringstoleranties.

Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening

De jaarstukken 2023 van uw gemeente bestaan uit:

- Het jaarverslag 2023 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen).
- De jaarrekening 2023 (balans met toelichting en overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting).

In het onderdeel “programmaverantwoording” van het jaarverslag dient informatie te worden opgenomen met betrekking tot de vragen: *wat hebben we gedaan, wat hebben we bereikt en wat heeft het gekost?* De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (over o.a. weerstandsvermogen, bedrijfsvoering, etc.) het jaarverslag.

Op basis van Nederlandse wetgeving en de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NVCOS) 720 is de accountant verplicht bepaalde werkzaamheden uit te voeren met betrekking tot het jaarverslag en de andere informatie die in de jaarstukken is opgenomen.

Bijlage 3: Opdrachtvoorwaarden en wijzigingen verslaggevingsregels

Als onderdeel van dit vereiste hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag de vereiste informatie bevat op basis van artikel 24 lid 2, artikel 25 en artikel 26 BBV.
- Wij hebben, voor zover wij kunnen beoordelen, vastgesteld dat de verklaringen van het college in het jaarverslag en de andere informatie zoals opgenomen in de jaarstukken verenigbaar zijn met de beweringen en verklaringen die in de jaarrekening zijn opgenomen.
- Wij hebben vastgesteld dat de verklaringen in het jaarverslag overeenstemmen met de resultaten van de uitgevoerde controlewerkzaamheden.

Bijlage 4: Materialiteit

Controleaanpak en uitvoering controle

Wij hebben onze controlewerkzaamheden uitgevoerd in overeenstemming met de door ons voorgenomen controleaanpak. Dat houdt in dat wij onze controle voor een groot deel gegevensgericht hebben uitgevoerd.

Onze controleaanpak is onder andere gebaseerd op een adequate risicoanalyse. Wij hebben enkele gesprekken met ambtelijk medewerkers gevoerd over de binnen gemeente Bunnik intern toegepaste risicoanalyse, het werkprogramma en de aanpak van de te verrichten verbijzonderde interne controlewerkzaamheden.

Goedkeurings- en rapporteringstolerantie

De raad bepaalt de goedkeuringstolerantie die de accountant bij zijn controle van de jaarrekening dient te hanteren. Normaliter wordt hiervoor de richtlijn op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) aangehouden, zo ook door de gemeente Bunnik.

Op grond van de jaarrekening 2023 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten 1% van de totale lasten, inclusief dotaties aan de reserves, dat is afgerond € 425.000 en voor onzekerheden 3% van de totale lasten, inclusief dotaties aan de reserves, dat is afgerond € 1.275.000. Wordt deze goedkeuringstolerantie niet overschreden, dan kan een goedkeurende controleverklaring worden afgegeven. De goedkeuringstolerantie is een kwantitatieve maatstaf. De uiteindelijke oordeelsvorming is echter altijd een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen. De rapporteringstolerantie is door de gemeenteraad bepaald op een absoluut bedrag van € 100.000, zowel voor fouten als voor onzekerheden.

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

Bijlage 5: Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van gemeente Bunnik

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de “Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)” en vormen een belangrijk onderdeel van het ‘normenkader’ waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Eshuis ingebed.

Ons zijn geen relaties bekend tussen Eshuis Registeraccountants B.V. en haar zuster- en of dochterondernemingen en gemeente Bunnik, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid.

Stelsel van waarborgen om onze onafhankelijke positie te waarborgen

Eshuis beschikt over een stelsel van maatregelen om haar onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Dit stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen. Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle partners en werknemers bij Eshuis.
- Procedures voor de organisatie van periodieke trainingen inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze partners en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

Bijlage 6: Bevindingen controle SiSa-bijlage 2023

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen. Per regeling wordt in een tabel aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Bevindingen controle SiSa-bijlage		Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting fout/onzekerheid
JenV A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne			
FIN B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek 2021			
BZK C55	Aanpak energie armoede			
BZK C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen			
BZK C85	Stimuleringsregeling flex- en transformatiewoningen			
BZK C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid			
BZK C94	Specifieke Uitkering Lokale Aanpak Isolatie			
BZK C209	Meerjarige regeling specifieke uitkeringen voor huisvesting aandachtsgroepen (RHA 2022)			
BZK C210B	Specifieke uitkering Regeling flexibele inzet woningbouw (Sisa tussen medeoverheden)			
OCW D8	Specifieke uitkering Onderwijsachterstandenbeleid			
OCW D14	Middelen inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen			
IenW E20	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2020-2021			
IenW E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)			
IenW E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023			

Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring):
Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening:

Goedkeurend
Goedkeurend

Bijlage 6: Bevindingen controle SiSa-bijlage 2023

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen. Per regeling wordt in een tabel aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Bevindingen controle SiSa-bijlage		Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting fout/onzekerheid
IenW E87B	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater			
EZK F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE)			
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2023			
SZW G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) gemeentedeel 2023			
SZW G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) gemeentedeel 2023			
SZW G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2023			
SZW G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gemeentedeel 2023			
SZW G13	Onderwijsroute _ deel gemeente 2023			
VWS H4	Specifieke uitkering stimulering sport			
VWS H8	Specifieke uitkering Regeling Sportakkoord 2020-2022			
VWS H12	Specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken			
VWS H21	Specifieke uitkering cliëntondersteuning			
VWS H30	Specifieke uitkering sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023–2026			
VWS H32	Specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden			

Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring):

Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening:

Goedkeurend

Goedkeurend

Bijlage 7: Toelichting financiële kengetallen

Bron: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties | Staatsblad 2015, 206

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie of gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Daar is bijvoorbeeld sprake van indien een lening is aangegaan omdat het eigen vermogen niet liquide is (omdat het vast zit in bijvoorbeeld een gemeentehuis of dat er andere investeringen mee zijn gefinancierd). Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de provincie of gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van een provincie en gemeente. De solvabiliteitsratio drukt immers het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de provincie of gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds of provinciefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting OZB respectievelijk opcenten op de motorrijtuigenbelastingen. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De relevantie van dit kengetal voor de beoordeling van de financiële positie schuilt erin dat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. De kengetallen moeten daarbij in samenhang worden gezien.

Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. Indien gemeenten of provincies leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een (toekomstige) woningbouwproject hebben zij een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd. Van de opbrengst van de woningen kan immers de schuld worden afgelost. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Wanneer de grond tegen de prijs van landbouwgrond is aangekocht, loopt een gemeente relatief gering risico. Het is dus belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld. Staat de grond tegen een te hoge waarde op de balans en moet die worden afgewaardeerd dan leidt dit tot een lager eigen vermogen en dus een lagere solvabiliteitsratio.

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

Bijlage 7: Toelichting financiële kengetallen

Belastingcapaciteit

De OZB en de opcenten zijn voor gemeenten respectievelijk provincies de belangrijkste eigen belastinginkomsten. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig. Op voorstel van de stuurgroep die naar aanleiding van het advies door de Commissie vernieuwing BBV is ingesteld is ervoor gekozen om de belastingcapaciteit te relateren aan landelijk gemiddelde tarieven. In de eerste plaats is voor een landelijk gemiddelde gekozen omdat over het algemeen geen maximum is gesteld aan belastingtarieven, zoals bij de OZB en parkeerbelasting. Daarnaast geeft een gemiddelde meer inzicht in de betekenis van de belastingcapaciteit voor de financiële positie dan wanneer het gerelateerd wordt aan een maximaal te heffen tarief en worden deze gemiddelden ook onderling door provincies of gemeenten gebruikt om lasten te vergelijken. Ook is er vanuit de praktijk behoefte bij provincies, gemeenten en andere belanghebbende om inzicht te hebben in de lokale tarieven van omliggende gemeenten en provincies. De hoogte van belastingtarieven komen dus niet in een vacuüm tot stand; er wordt daarbij rekenschap gegeven hoe de «eigen» lastendruk (via tarifiering) zich verhoudt tot het landelijke gemiddelde. Zo publiceert het Coelo de «Atlas van de Lokale Lasten», een marco- en micro-overzicht van opbrengsten van de hoogte en ontwikkeling van tarieven, heffingen en woonlasten dat mede daarvoor wordt gebruikt. Ook wordt voortaan in de meicirculaire van het provincie- en gemeentefonds een overzicht opgenomen met de (ontwikkeling van de) gemiddelde lastendruk van de opcenten op de motorrijtuigenbelasting en de woonlasten van een meerpersoonshuishouden. Voor de gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt). De mate waarbij een tegenvaller kan worden bijgestuurd, wordt ook wel de wendbaarheid van de begroting genoemd. Wanneer een gemeente of provincie te maken heeft met een hoge schuld en de structurele lasten hoger zijn dan de structurele baten en de woonlasten of opcenten al relatief hoog zijn, dan is er minder ruimte om te kunnen bijsturen.

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

